

Høringsinnspill til Møre og Romsdal fylkeskommune om videregående opplæring på Nordmøre

Nordmøre regionråd IPR takker for muligheten til å gi innspill til Møre og Romsdal fylkeskommunes arbeid med framtidig struktur og tilbud innen videregående opplæring. Dette er et tema av stor betydning for vår region, for ungdommens muligheter, utviklingen av bærekraftige lokalsamfunn og rekrutteringen til næringsliv og offentlige tjenester.

Innspillet er forankret i Nordmørsstrategien og bygger på dialogen mellom kommunene, ungdomsråd, næringsliv og fylkeskommunen under IPR-møtet på Surnadal. Målet er å bidra til økt kompetanse til arbeidsmarkedets behov. En god videregående skole er viktig for å skape en bærekraftig og attraktiv Nordmøre. For å lykkes må vi ha løsninger som sikrer kvalitet, tilgjengelighet og relevans i videregående opplæring.

1. Bevar og videreutvikle Tingvoll videregående skole

Tingvoll videregående skole er et godt eksempel på hvordan en videregående skole kan være en drivkraft for lokal utvikling. Næringslivet i Tingvoll, KNN og kommunen har dokumentert behov og muligheter for å videreutvikle skolen som et fleksibelt og framtidsrettet skoletilbud.

Rapporten foreslår en kombinasjon av studiespesialisering, idrettsfag og en lokal tilpasning av Steigen-modellen for yrkesfag, med to dager skole og tre dager praksis i bedrift. Dette styrker rekrutteringen til næringslivet, tilpasser utdanningsløpene til lokale behov og reduserer kostnadene med skoleskyss. Modellen kan gi fylkeskommunen årlige besparelser på over 7 millioner kroner årlig.

Skolen har høy gjennomføringsgrad og et dokumentert godt skolemiljø. I siste elevundersøkelse rapporterte ingen elever om mobbing. Den har bred støtte fra næringslivet, som også garanterer lære plasser. Næringslivet på Tingvoll er villige til å stille som læringsbedrifter og kan stille med 40 læringsplasser de neste 4 årene. Nordmøre regionråd støtter Tingvoll kommune om at modellen prøves ut som et fireårig pilotprosjekt.

2. Kompetanse til arbeidsmarkedets behov

Nordmøre har et variert og fremtidsrettet næringsliv med økende behov for kompetanse. Den forventede elevnedgangen på 1.700 elever gjør det ekstra viktig å opprettholde tilbud i distriktene for å sikre rekruttering. Arbeidsgivere på Nordmøre melder om store utfordringer med å rekruttere fagarbeidere, særlig innen helse, elektro, tekniske fag, IT og industri. Vi støtter behovet for flere og mer fleksible yrkesfaglige tilbud, samt påbygg til generell studiekompetanse på Indre Nordmøre.

Ungdomsrådene på Nordmøre peker i en undersøkelse gjennomført av Nordmøre regionråd på at ønsket utdanningstilbud og et godt sosialt miljø er de viktigste faktorene når ungdom velger videregående skole. Det er særlig behov for linjer innen helse og oppvekst,

havbruk/fiske, byggfag, teknologi og industri, elektro, samt studiespesialisering. Mange kommuner trekker frem at linjene må tilpasses lokale behov i næringslivet – fra maritime fag i Kristiansund til tekstilindustri, jord- og skogbruk og lokalmatproduksjon i Tingvoll. Flere av ungdomsrådene understreker at yrkesfag må sikres gode lærlingplasser og tilstrekkelig kapasitet. Digitale og hybride utdanningsløsninger bør også utredes for å sikre reell tilgang til utdanning i distriktene.

Det er avgjørende å bevare utdanningsprogram innen helse og oppvekst og barne- og ungdomsarbeider. Alle kommunene har behov for kompetanse på disse områdene, og flest mulig elever bør kunne ta disse fagene uten å måtte flytte på hybel. Flyktninger bør kunne velge ordinært løp på nærskolen eller opplæring for voksne. Erfaringer fra Tingvoll viser at kombinasjon av elever med ungdoms- og voksenrett, spesielt i helsefag, fungerer godt og bidrar til rekruttering i helsesektoren.

Kostnadene ved å legge ned linjer/skoler må ses opp mot økte utgifter til sosialhjelp, NAV-oppfølgning, psykisk helse og tapt arbeidskraft. Det er rimeligere for samfunnet å sikre ungdommer fra lavinntektsfamilier, elever med funksjonsnedsettelse og flyktninger lokal skolegang med kort reisevei, støtteapparat og tilrettelagt opplæring enn å håndtere konsekvensene av frafall og utenforskap.

Det er viktig å opprettholde Trøndelagsavtalen for elever i grenseområdene.

Fylkeskommunen må sette av midler for vedlikehold og oppgradering av skolebyggene. Det er beregnet å koste 783 millioner å oppgradere skolebyggene på Nordmøre fra tilstandsgrad 3 til 1.

3. Kollektiv og hybel

Ungdomsrådene på Nordmøre peker på at ønsket utdanningstilbud og et godt sosialt miljø er avgjørende for skolevalg. De etterlyser bredere linjetilbud, bedre kollektivtransport og støtteordninger for hybelboere. Et stabilt og godt kollektivtilbud er avgjørende for at elever skal kunne velge og fullføre videregående opplæring, delta i fritidsaktiviteter og bidra i lokalsamfunnet.

Undersøkelsen viser at lange reiseavstander og dårlig kollektivtilbud er den største utfordringen for ungdom på Nordmøre. Mange må bytte buss flere ganger daglig eller flytte på hybel for å gå på ønsket linje. Ungdom fra Smøla og Averøy beskriver ustabile buss- og båtforbindelser som skaper usikkerhet og begrenser valgfriheten. Behovet for trygge, rimelige og tilgjengelige hybelordninger trekkes frem av flere, sammen med bedre hurtigbåttilbud og utvidede bussruter.

Manglende kollektivtilbud rammer særlig elever og flyktninger i kommuner uten nærskole, og begrenser muligheten til å ta ønskede utdanningsprogram. Flytting på hybel i ung alder kan gi økt risiko for ensomhet, lavere trivsel og dårligere psykisk helse. Mange elever må flytte på hybel for å gå på ønsket linje, noe som øker risikoen for frafall. Det er behov for trygge og rimelige hybeltilbud.

Avslutning

Nordmøre regionråd IPR vil til slutt understreke behovet for et utdanningstilbud som er tilgjengelig, relevant og forankret i samfunns- og næringslivets behov. Det må utvikles løsninger som støtter ungdommens utvikling og regionens framtid. Vi oppfordrer fylkeskommunen til å styrke og videreutvikle skoler som Tingvoll videregående, satse på fleksible yrkesfagstilbud, sikre god kollektivtransport og opprettholde desentraliserte utdanningstilbud.

Vi oppfordrer fylkeskommunen til å ta et aktivt ansvar som regional utviklingsaktør, dette er ikke bare en investering i videregående skoler, men en investering for hele samfunnet.

På vegne av

Nordmøre regionråd IPR